

SENAT DE BELGIQUE

SESSION EXTRAORDINAIRE DE 1954.

SEANCE DU 29 JUIN 1954.

**Proposition de loi modifiant les articles
337, 756, 757, 758, 761 et 913
du Code civil.**

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

La proposition de loi que j'ai l'honneur de vous soumettre tend à modifier les dispositions du Code civil relatives aux droits successoraux des enfants naturels.

L'enfant légitime, on le sait, succède à ses parents à l'exclusion de tous autres parents légitimes.

L'enfant naturel venant à la succession de son auteur avec des enfants légitimes, reçoit le tiers de ce qu'il aurait si lui-même était légitime. Il reçoit la moitié de la succession lorsqu'il concourt avec des ascendants, des frères ou des sœurs de son auteur. Il en reçoit les trois quarts en cas de concours avec des oncles ou tantes, cousins ou cousines germains. Il ne recueille la totalité que lorsque son auteur ne laisse pas de parents au degré successible (articles 757 et 758 du Code civil).

Encore cette part se réduit-elle de moitié lorsque son auteur l'en gratifie de son vivant en déclarant l'intention de la diminuer de la sorte (article 761).

De plus les droits de l'enfant naturel se restreignent considérablement lorsqu'au moment où sa filiation a été établie, son auteur était marié avec une personne autre que son second auteur. Dans ce cas il ne succède pas lorsqu'il y a des enfants issus de ce mariage, et il est en outre primé par le conjoint survivant (article 737).

BELGISCHE SENAAAT

BUITENGEWONE ZITTING 1954.

VERGADERING VAN 29 JUNI 1954.

**Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen
337, 756, 757, 758, 761 en 913
van het Burgerlijk Wetboek.**

TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Het wetsvoorstel dat ik de eer heb U voor te leggen, strekt tot wijziging van het bepaalde in het Burgerlijk Wetboek met betrekking tot het erfrecht van de natuurlijke kinderen.

Zoals bekend, erft het wettig kind van zijn ouders, met uitsluiting van alle andere wettige bloedverwanten.

Het natuurlijk kind, dat samen met wettige kinderen tot de erfenis van zijn rechtsvoorganger komt, ontvangt een derde van het deel dat het zou hebben indien het wettig was. Het krijgt de helft van de erfenis wanneer het samen optreedt met ascendenten, broeders of zusters van zijn rechtsvoorganger. Het krijgt de drie vierde wanneer het optreedt met ooms of tantes, volle neven of nichten. Het verkrijgt al de goederen alleen dan wanneer zijn rechtsvoorganger geen bloedverwanten in de erfelijke graad achterlaat (artikelen 757 en 758 van het Burgerlijk Wetboek).

En dan nog wordt dit deel met de helft verminderd zo de rechtsvoorganger de goederen tijdens zijn leven heeft geschonken onder de uitdrukkelijke verklaring dat het zijn voornemen was dat deel dermate te beperken (artikel 761).

Bovendien zijn de rechten van het natuurlijk kind veel geringer, wanneer zijn rechtsvoorganger, op het ogenblik dat de afstamming is vastgesteld, gehuwd was met een andere persoon dan zijn tweede ouder. Indien er kinderen uit dat huwelijk zijn gesproten, erft hij in dit geval niet en gaat de overlevende echtgenoot voor (artikel 737).

Enfin, l'enfant naturel n'a jamais la qualité d'héritier réservataire, à la différence de l'enfant légitime (art. 913).

*
**

Une différence aussi sensible entre les droits des enfants naturels et ceux des enfants légitimes se justifie-t-elle ?

En principe les moyens d'existence qu'un individu laisse à son décès restent à ceux auxquels il a donné l'existence et qui, faits d'une parcelle de lui-même, sont à tous égards ses remplaçants, ses continuateurs sur cette terre et dans la société. Cette dévolution ne souffre en général aucune discussion. Volontiers on en ferait un principe de droit naturel. Et l'égalité entre les enfants est depuis longtemps de règle.

On fait exception pour l'enfant naturel, en ce sens qu'il reçoit presque toujours moins que l'enfant légitime dans la succession de ses père et mère, et parfois ne leur succède pas. Pourtant il n'est pas moins qu'un autre le continuateur de celui dont le sang coule dans ses veines. Il n'a pas moins besoin de moyens d'existence, plus peut-être puisque sa parenté se limite à ses auteurs directs, et qu'eux disparaissant il ne peut plus compter que sur lui-même.

On donne de cela plusieurs raisons. D'abord, dit-on, il faut honorer le mariage et l'encourager. On ne peut donc donner à l'enfant naturel, procréé hors mariage, les mêmes droits qu'à l'enfant légitime.

Or qu'est-ce en somme que le mariage ?

C'est un acte qui a pour objet de prouver les relations d'où dépend la procréation, de manière à les rendre à la fois notoires et durables. De la sorte l'homme se désigne d'avance comme le père des enfants de la femme. Le fardeau de la maternité s'en trouve allégé pour elle. L'enfant a vis-à-vis de ses deux auteurs les droits dont il a besoin pour vivre et se développer.

En un mot le mariage transforme de naturelles en légales les obligations qui découlent de la procréation.

Il répond donc essentiellement au bien de l'enfance.

De ce fait il procure aussi un avantage à la société, laquelle a intérêt à ce que les enfants, ses futurs membres, naissent et grandissent dans de bonnes conditions.

Par conséquent ceux qui mettent un enfant au monde sans assumer les obligations légales résultant du mariage sont considérés comme fautifs.

Envers l'enfant d'abord. Né hors mariage il se verra privé d'une preuve préalable de sa filiation paternelle.

In tegenstelling tot het wettig kind, ten slotte, bezit het natuurlijk kind nooit de hoedanigheid van reservataire erfgenaam (artikel 913).

*
**

Is een dergelijk onderscheid tussen de rechten van de natuurlijke kinderen en die van de wettige kinderen te verantwoorden ?

In beginsel komen de bestaansmiddelen, die iemand bij zijn afsterven nalaat, toe aan degenen, aan wie hij het leven heeft geschonken en die, gesproten uit een deel van hemzelf, in alle opzichten zijn plaatsvervangers en voortzetters op deze aarde en in de maatschappij zijn. Die erfopvolging wordt over het algemeen niet betwist. Zij zou bijna als een beginsel van het natuurrecht kunnen gelden. Wat de gelijkheid tussen kinderen betreft, deze is sedert lang de regel.

Een uitzondering wordt gemaakt voor het natuurlijk kind, in die zin dat het bijna altijd minder krijgt van de erfenis van zijn vader en moeder dan het wettig kind en soms niets erft. Nochtans is het, zo goed als een ander, de voortzetter van hem wiens bloed in zijn aderen vloeit. Het heeft evenzeer en wellicht meer behoefte aan bestaansmiddelen, want zijn verwantschap blijft beperkt tot de ouders en het kan dus, bij hun verdwijning, nog slechts op zichzelf rekenen.

Daarvoor worden verscheidene redenen opgegeven. Allereerst, dat het huwelijk in ere gehouden en aangemoedigd moet worden. Men mag dus niet dezelfde rechten toekennen aan het natuurlijk kind, geboren buiten het huwelijk, als aan het wettig kind.

Maar wat is ten slotte het huwelijk ?

Het is een daad, die tot doel heeft de betrekkingen, waarvan de voortplanting afhangt, te bewijzen, om ze algemeen bekend en duurzaam te maken. Aldus toont de man van te voren aan, dat hij de vader is van de kinderen van de vrouw. De last van het moederschap wordt daardoor voor haar lichter om dragen. Het kind bezit ten aanzien van zijn beide ouders de rechten die het nodig heeft om te leven en zich te ontwikkelen.

In één woord, het huwelijk zet de natuurlijke verplichtingen, welke voortvloeien uit de voortplanting, in wettelijke verplichtingen om.

Het is dus hoofdzakelijk gericht op het heil van de kinderen.

Het biedt dan ook een voordeel voor de samenleving, die er belang bij heeft dat de kinderen, haar toekomstige leden, onder de beste omstandigheden geboren worden en opgroeien.

Derhalve worden degenen die een kind ter wereld brengen zonder de aan het huwelijk verbonden wettelijke verplichtingen op zich te nemen, schuldig geacht.

Vooreerst tegenover het kind zelf. Buiten het huwelijk geboren, moet het een voorafgaand bewijs van zijn

Il ne parviendra pas toujours à en constituer une. Il ne pourra même pas toujours compter sur sa mère, car la loi complique même la preuve de la filiation maternelle de l'enfant naturel et par conséquent des droits qui en découlent.

Envers la société ensuite, puisque celle-ci se croit en droit d'espérer que tous les enfants qui viennent au monde recevront de leurs parents les soins et l'éducation dont ils ont besoin.

On comprend donc que la société et la loi qui en est l'organe entendent favoriser le mariage.

Mais dans ce but restreindre les droits de l'enfant naturel vis-à-vis de ses auteurs n'est peut-être pas fort habile. Ceux-ci s'abstiennent de transformer en légales leurs obligations naturelles. Faut-il pour cela les diminuer? Semblable chose ne risque-t-elle pas de leur paraître un encouragement plutôt qu'un frein? Ils commettent une faute en procréant hors mariage. Faut-il y répondre par une faveur? Et si on le fait, faudra-t-il s'étonner s'ils persévèrent ou trouvent des imitateurs?

Défendre le mariage part certes de la meilleure intention. Mais en s'y prenant de la sorte on augmente l'attrait du libertinage dont les enfants naturels sont issus, on contribue à l'accroissement de leur nombre, et au bout du compte on se trouve avoir pris d'une main au mariage et à la famille légitime ce qu'on croyait leur donner de l'autre.

Peut-être irait-on mieux au but en donnant à l'enfant naturel des droits aussi semblables que possibles à ceux de l'enfant légitime. Ainsi l'union libre perdrait un de ses principaux attraits, et n'aurait plus autant la préférence sur le mariage. Le nombre des enfants naturels diminuerait. Ceux qui resteraient auraient meilleur sort et se développeraient mieux à tous égards. La société y gagnerait.

Mais, dit-on encore, le système du Code favorise du moins le mariage du père ou de la mère de l'enfant naturel avec une tierce personne, moins affectée de son existence que s'il avait des droits étendus.

Sans doute. Mais il n'est pas très moral de favoriser le bonheur ou la respectabilité des parents au détriment de leurs enfants. En outre, c'est un mauvais calcul. Les ascendants ne doivent pas compter aux yeux du législateur pour plus que les descendants. Sa sollicitude doit aller surtout à ces derniers. En eux réside l'avenir. Souvent faibles et désarmés ils ont besoin de protection. Surtout quand ses parents ne sont pas unis par le lien du mariage, l'enfant est sujet au besoin. Il ne faut donc pas le priver des moyens d'existence qu'il peut trouver dans leur succession.

vaderlijke afstamming missen. Het zal niet altijd lukken er een te vinden. Het zal ook niet steeds op zijn moeder kunnen rekenen, daar de wet zelfs het bewijs van de moederlijke afstamming van het natuurlijk kind, en bijgevolg van de rechten die er uit voortvloeien, bemoeilijkt.

Vervolgens tegenover de maatschappij, want deze rekent er op dat alle kinderen, die ter wereld komen, van hun ouders de verzorging en de opvoeding zullen krijgen die ze behoeven. Het is dus begrijpelijk, dat de maatschappij en de wet, die er het orgaan van is, het huwelijk wensen te bevorderen.

Maar daarom de rechten van het natuurlijk kind tegenover zijn ouders beperken is misschien niet zeer handig. Zij onthouden er zich van hun natuurlijke verplichtingen in wettelijke om te zetten. Is dit een reden om deze te verminderen? Zal dit hun niet eerder als een aanmoediging dan als een rem voorkomen? Zij begaan een fout als zij een kind buiten het huwelijk verwekken. Moet daarop met een gunst geantwoord worden en, zo ja, is het dan te verwonderen dat zij er mede voortgaan of navolgers vinden.

Het huwelijk verdedigen gaat zeker uit van de beste bedoelingen. Maar, zoals het thans geschiedt, vergroot men de aantrekkingskracht van de losbandigheid, die tot natuurlijke kinderen leidt, bevordert men de verhoging van hun aantal, en tenslotte ontnemt men met de ene hand aan het huwelijk en het wettelijk gezin wat men met de andere dacht te geven.

Het zou wellicht doelmatiger zijn aan het natuurlijk kind zoveel mogelijk dezelfde rechten te verlenen als aan het wettig kind. Aldus zou de grote bekoorlijkheid van de vrije liefde wegvallen en zou men haar niet meer zozeer boven het huwelijk verkiezen. Het aantal natuurlijke kinderen zou verminderen. De overigen zouden een beter lot kennen en zich in alle opzichten beter ontwikkelen. De samenleving zou er bij winnen.

Maar, wordt ook gezegd, het stelsel van het wetboek bevordert althans het huwelijk van de vader of de moeder van het natuurlijk kind met een derde persoon, voor wie dit kind nu minder bezwaren biedt dan indien het ruime rechten bezat.

Zeker, maar het is moreel niet goed te praten het geluk of de achterswaardigheid van de ouders ten nadele van hun kinderen te begunstigen. En bovendien is het een slechte berekening. De ascendenten mogen in de ogen van de wetgever niet meer belang hebben dan de descendanten. Zijn zorg moet vooral naar deze laatste uitgaan. In hen ligt de toekomst besloten. Zij behoeven bescherming omdat zij dikwijls zwak of hulpeloos zijn. Dit is vooral het geval wanneer de ouders niet in de echt zijn verenigd. Men mag hen derhalve niet beroven van de bestaansmiddelen, die zij in hun nalatenschap kunnen vinden.

Mais, ajoute-t-on, du mariage de l'auteur pourront naître des enfants légitimes. Il faut donc favoriser ce mariage et les enfants qui en naîtront.

Mauvais calcul encore. Pourquoi sacrifier l'enfant qui existe à l'espoir d'une autre naissance? Et pourquoi favoriser une sorte d'enfants au détriment d'une autre? Ce n'est pas l'intérêt de la société. Celle-ci souhaite que tous les enfants qui viennent au monde deviennent à l'âge adulte des citoyens utiles et honorables. Puisque pour cela tous ont les mêmes besoins il faut donner à tous, autant que possible, les mêmes droits.

Mais dit-on enfin, l'égalité des deux sortes d'enfants dans la succession des parents attenterait d'une autre manière encore aux droits de la famille légitime. Le conjoint du défunt a contribué par son travail ou par son économie à constituer l'héritage qu'il laisse. Il est donc juste que ses enfants à lui, les légitimes, en aient la meilleure part.

Sans doute. Mais pour cela point n'est besoin d'altérer l'égalité de principe qui doit régner entre les enfants.

Les fruits du travail et de l'épargne des époux tombent ordinairement en communauté (ou sinon restent propres à chacun). A la dissolution du mariage la communauté se partage entre eux en deux parts égales représentant forfaitairement l'enrichissement que chacun lui a procuré. L'enfant naturel, ne succédant qu'à l'un des époux, n'a donc part que dans une moitié de la communauté, qu'il partage avec les enfants légitimes, tandis que ceux-ci, au décès de l'autre époux, partagent entre eux l'autre moitié.

Modifier cette attribution de manière à donner à l'enfant naturel une part dans la moitié de la communauté qui revient au conjoint de son auteur et aux enfants issus de lui attenterait évidemment au droit de la famille légitime. Aussi n'en est-il pas question. Il s'agit seulement de donner à l'enfant naturel une part égale à celle de l'enfant légitime dans la succession de leur auteur commun, et par conséquent dans la fraction de la communauté qui revient à celui-ci.

La plus grosse part des fruits de la collaboration des époux, tombés en communauté, n'en continuerait pas moins d'aller aux enfants légitimes.

**

D'autre part, nous avons vu au début de cet exposé que les ascendants et les collatéraux du défunt, qui sont entièrement primés par les enfants légitimes, entrent

Maar, zo voegt men hieraan toe, uit het huwelijk van de rechtsvoorganger kunnen wettige kinderen geboren worden. Derhalve moet dit huwelijk en de daaruit geboren kinderen worden begunstigd.

Nogmaals een slechte berekening. Waarom moet een kind dat bestaat, worden opgeofferd voor de hoop op een andere geboorte? En waarom de ene soort van kinderen bevoordelen en de andere benadelen? Dit is niet in het belang van de samenleving. Deze wenst dat al de kinderen die ter wereld komen, later nuttige en achtenswaardige burgers worden. En aangezien allen daartoe dezelfde behoeften hebben, dient men ook aan allen, zoveel mogelijk, dezelfde rechten te verlenen.

Maar, zo zegt men tenslotte, de gelijkheid van de twee soorten van kinderen bij de erfopvolging van de ouders, zou nog op andere wijze afbreuk doen aan de rechten van het wettige gezin. De echtgenoot van de overledene heeft, door arbeid of spaarzaamheid, bijdragen in de totstandkoming van de nagelaten erfenis. Het is dus billijk dat zijn eigen kinderen, de wettige, het grootste deel daarvan verkrijgen.

Dit is waar. Maar daarom is het niet nodig af te zien van de principiële gelijkheid die tussen de kinderen moet heersen.

De vruchten van de arbeid en de spaarzaamheid van de echtgenoten komen normaal in gemeenschap (of blijven ieders eigendom). Bij de ontbinding van het huwelijk wordt de gemeenschap verdeeld in twee gelijke delen, die forfaitair de verrijking vertegenwoordigen waartoe ieder van hen heeft bijgedragen. Het natuurlijk kind, dat maar van één echtgenoot erft, heeft dus slechts een aandeel in de helft van de gemeenschap, die het samen met de wettige kinderen deelt, terwijl dezen, bij het overlijden van de andere echtgenoot, de andere helft onder elkaar verdelen.

Deze toewijzingsregel zodanig wijzigen dat het natuurlijk kind ook zou delen in de helft die aan de echtgenoot van zijn rechtsvoorganger en aan de uit hem geboren kinderen toekomt, ware natuurlijk een inbreuk op het recht van het wettig gezin. Maar daar is ook geen sprake van. De bedoeling is uitsluitend aan het natuurlijk en aan het wettig kind een gelijk aandeel te verlenen in de nalatenschap van hun gemeenschappelijke rechtsvoorganger en derhalve in het gedeelte van de gemeenschap dat aan deze toekomt.

Het grootste gedeelte van de in gemeenschap komende vruchten van de samenwerking der echtgenoten zal niettemin naar de wettige kinderen blijven gaan.

**

Aan de andere kant hebben wij in het begin van deze uiteenzetting onderstreept dat de ascendenten en de zijverwanten van de overledene, die volledig bij de

en concours avec les enfants naturels et partagent avec eux la succession.

C'est une dérogation plus nette encore que la précédente à l'ordre normal des choses.

On cherche vainement ce qui recommande ici les ascendants et les collatéraux à la sollicitude du législateur. Est-ce parce que les biens laissés par le défunt sont censés provenir de sa famille légitime ? Une telle supposition serait trop souvent démentie par les faits. Ici tout spécialement il ne saurait s'agir de biens hérités par le défunt des membres de sa famille légitime, du moins de ceux que la loi suppose en vie pour lui succéder.

Est-ce parce qu'ascendants et collatéraux sont unis au défunt par un lien de parenté légitime, même éloigné, au lieu de l'être par la parenté naturelle ? C'est pousser bien loin le respect de la famille légitime et du mariage qui en est la source. Nous l'avons vu, le mariage et la famille sont des institutions essentiellement destinées au bien de l'enfance. On ne peut leur faire produire des effets diamétralement opposés.

Il faudrait revenir à l'ordre naturel des choses. L'enfant naturel, continuateur du défunt au sens physiologique et social du terme, devrait l'être aussi au sens légal. Comme l'enfant légitime, il devrait recueillir sa succession à l'exclusion des ascendants ou des collatéraux.

*
**

La loi ne se contente pas de mettre l'enfant naturel à la portion congrue. Elle donne de plus à son auteur le pouvoir de réduire encore de moitié ce qu'elle lui accorde, en l'en gratifiant de son vivant.

Une telle règle n'existe que pour les enfants naturels. L'héritier légitime, même d'un degré éloigné, ne subit aucune réduction de sa part successorale lorsqu'il est gratifié entre vifs. On se contente d'imputer sur cette part ce qu'il a reçu du défunt.

Aussi, bien qu'on n'ignore pas la défaveur témoignée par le Code aux enfants naturels, cette règle a de quoi surprendre.

La procréation d'un enfant naturel constitue une faute, à la fois envers cet enfant et envers la société.

Que pour ce motif le Code croie devoir désavantager l'enfant naturel, c'est ce qu'il est déjà malaisé de comprendre. On s'attendrait plutôt à le voir prendre son parti et celui de la société contre l'auteur de la faute dont tous deux pâtissent ou risquent de pâtir, pour

wettige kinderen worden achtergesteld, samen met de natuurlijke kinderen in aanmerking komen bij de erfopvolging.

Dit is nog een grotere afwijking van de normale gang van zaken dan de vorige.

Vergeefs vraagt men zich af waarom de wetgever hier zo bezorgd is om de ascendenten en de zijverwanten. Is het omdat de door de overledene nagelaten goederen geacht worden van het wettig gezin voort te komen ? Een dergelijke onderstelling wordt al te dikwijls door de feiten tegengesproken. Vooral in dit geval kan er geen sprake zijn van goederen, die de overledene heeft geërfd van de leden van zijn wettige familie, althans niet van degenen die de wet in leven acht te zijn om hem op te volgen.

Is het omdat er tussen de ascendenten en zijverwanten en de overledene een wettelijke, zij het ook verre verwantschap bestaat, in plaats van een natuurlijke ? Dit is wel een zeer verregaande eerbied voor het wettige gezin en het huwelijk dat er de bron van is. Wij hebben gezien dat het huwelijk en het gezin hoofdzakelijk zijn gericht op het welzijn van het kind. Zij mogen niet tot diametraal tegenovergestelde gevolgen leiden.

Wij moeten tot de natuurlijke orde van zaken terugkeren. Het natuurlijk kind dat, physiologisch en sociaal gezien, de voortzetter is van de overledene, moet zulks ook wettelijk zijn. Evenals het wettig kind zou het zijn erfenis in ontvangst moeten kunnen nemen, met uitsluiting van ascendenten of zijverwanten.

*
**

Niet alleen heeft de wet aan het natuurlijk kind slechts een karig deel toegemeten, zij heeft bovendien aan zijn rechtsvoorganger de macht gegeven om het deel dat ze aan dit kind toekent, met de helft te verminderen, wanneer hij het daarmede reeds tijdens zijn leven begiftigt.

Deze regel bestaat alleen voor de natuurlijke kinderen. De wettige erfgenaam, ook wanneer hij een verre verwant is, heeft geen vermindering van zijn aandeel in de erfenis te vrezen bij een schenking onder de levenden. Wat hij van de overlevende heeft ontvangen wordt eenvoudig op dit aandeel aangerekend.

Hoewel het niet onbekend is dat het Wetboek de natuurlijke kinderen ongunstig behandelt, is deze regel dan ook nogal verrassend.

Het verwekken van een natuurlijk kind is een fout zowel jegens het kind zelf als jegens de samenleving.

Maar dat het Wetboek daarom het natuurlijk kind denkt te moeten benadelen, is al zeer moeilijk te begrijpen. Men zou eer verwachten dat het partij kiest vóór het kind en de samenleving en tegen degene die zich schuldig maakte aan de fout waarvan beiden te lijden

l'obliger à la réparer dans la mesure du possible. Qu'au contraire la loi octroie à celui-ci le pouvoir de renchérir sur sa propre sévérité, c'est ce qui montre en vérité trop de condescendance pour sa qualité de membre d'une famille légitime. Il faudrait avoir égard davantage aux devoirs qu'on a envers ceux qu'on procrée. La protection des enfants naturels importe à la société autant que celle des enfants légitimes, et plus que celle des ascendants ou des collatéraux.

*
**

D'autre part, le droit de l'enfant naturel se restreint encore lorsque son auteur était marié avec une tierce personne au moment où sa filiation a été établie par reconnaissance ou par jugement (De Page, t. I, n° 1187). La reconnaissance ne peut, en effet, dit l'article 337 du Code civil, nuire au conjoint ni aux enfants nés du mariage. L'enfant naturel est alors complètement primé par les enfants légitimes et par le conjoint survivant.

C'est qu'aux yeux de la loi son auteur a commis une faute envers son conjoint et ses futurs enfants légitimes en dissimulant son existence lors du mariage. Et c'est pour réparer les effets de cette faute qu'elle l'exclut de la succession à leur profit.

On voit donc à quelle hypothèse la loi répond ici. L'auteur de l'enfant naturel a caché son existence à son futur conjoint, ce qui suppose qu'il l'a célée à tous ou à presque tous, en abandonnant l'enfant dès sa naissance à des tiers ; et ce n'est qu'une fois marié qu'il a éprouvé le besoin d'aller le rechercher pour l'imposer à son conjoint et à ses enfants légitimes, mû par le dessein de leur nuire, ou par un tardif repentir. Le cas, en le reconnaissant, tient un peu du roman. On voit, pour tout ce qu'il suppose d'exceptionnel, qu'il ne peut être bien fréquent.

La filiation de l'enfant naturel peut également être établie après le mariage à la suite d'une action judiciaire intentée par lui. Mais en toute hypothèse de telles actions sont rares. Et surtout lorsque l'enfant a été abandonné dès sa naissance leur succès n'est ni facile ni fréquent.

On constate cependant que les reconnaissances faites après le mariage ne sont pas rares. Mais le retard a généralement une cause toute différente de celle que la loi suppose. La plus commune est l'ignorance.

Fréquemment l'auteur d'un enfant naturel le nourrit et l'élève au su et au vu de son futur conjoint, mais s'abstient de le reconnaître parce qu'il ignore qu'il faut

hebben of kunnen hebben, en hem verplicht ze zoveel mogelijk goed te maken. Dat de wet integendeel aan deze de macht geeft om zich nog strenger te tonen dan zij zelf is, getuigt in der waarheid van al te veel toegevendheid voor zijn hoedanigheid van lid van een wettig gezin. Er zou meer gelet moeten worden op de plichten tegenover degenen die men op de wereld brengt. De bescherming van de natuurlijke kinderen is voor de samenleving van even groot belang als die van de wettige kinderen en van groter belang dan die van ascendenten of van verwanten in de zijlinie.

*
**

Bovendien wordt het recht van het natuurlijk kind nog meer beperkt wanneer de rechtsvoorganger gehuwd was met een derde persoon op het ogenblik dat de afstamming vastgesteld wordt door erkenning of bij vonnis (Depage, deel I, n° 1187). Immers, de erkenning, zo bepaalt artikel 337 van het Burgerlijk Wetboek, mag noch de echtgenoot noch de uit het huwelijk geboren kinderen schaden. Het natuurlijk kind wordt aldus geheel overvleugeld door de wettige kinderen en de overlevende echtgenoot.

Dit komt omdat, in de ogen van de wet, de rechtsvoorganger een fout bedreven heeft tegen de echtgenoot en zijn toekomstige wettige kinderen door het bestaan ervan te verbergen bij het huwelijk. En juist om de gevolgen van deze fout te herstellen sluit zij het te hunnen voordele van de nalatenschap uit.

Men ziet dus van welke hypothese de wet hier uitgaat. Hij die het natuurlijk kind verwekte, heeft het bestaan van dit kind aan zijn aanstaande echtgenoot verborgen, wat veronderstelt dat hij het aan allen of bijna allen verheeld heeft door het van zijn geboorte af aan derden over te laten ; en eerst na het huwelijk is de behoefte gekomen om het kind te halen en het aan zijn echtgenoot en zijn wettige kinderen op te dringen, met het oogmerk hun te schaden of doordat hij tenslotte berouw heeft gekregen. Men zal toegeven dat dit een beetje op een roman gaat lijken. Er worden zoveel buitengewone dingen verondersteld, dat het geval niet zeer vaak kan voorkomen.

De afstamming van het natuurlijk kind kan ook vastgesteld worden ingevolge een rechtsvordering van het kind. Doch zulke vorderingen zijn alleszins zeldzaam en worden zelden of nooit met succes bekroond, vooral wanneer het kind van zijn geboorte af verlaten is.

Men stelt echter vast dat de natuurlijke kinderen dikwijls nog na het huwelijk worden erkend. Maar dit heeft gewoonlijk een geheel andere oorzaak dan de wet onderstelt. Meestal is het uit onwetendheid.

Een natuurlijk kind wordt dikwijls grootgebracht en opgevoed door de ouder, die zulks niet voor zijn toekomstige echtgenoot verbergt, maar het niet erkent

le faire pour lui donner des droits. La loi, du reste, ne l'ignore pas. C'est pour cela que l'article 405, alinéa 3 du Code civil, institué par la loi du 7 mars 1938, recommande aux juges de paix, avant d'organiser la tutelle d'un enfant non reconnu, d'expliquer à sa mère les effets de la reconnaissance. Mais cette occasion ne se présente guère que lorsque la nécessité de donner à l'enfant un représentant légal se fait sentir pour faire en son nom quelque acte juridique, c'est-à-dire exceptionnellement.

Ou bien l'auteur de l'enfant sait en gros ce qu'est une reconnaissance, mais il ignore que ses effets peuvent varier avec sa date, et avec l'insouciance des formes légales si répandue parmi les personnes de peu d'instruction, celles aussi parmi lesquelles les naissances d'enfants naturels sont le plus nombreuses, il diffère de souscrire l'acte. S'il se marie, l'enfant pâtira du retard même si rien n'a été caché au conjoint, même si celui-ci n'est autre que le second auteur de l'enfant, empêché pour sa part de la reconnaître du fait que sa procréation a été adultérine en ce qui le concerne (cas de l'enfant né d'une mère célibataire et d'un père marié, qui épouse la mère après divorce ou veuvage).

Mais une autre remarque encore s'impose. Un enfant naturel reconnu par son auteur avant le mariage n'est pas forcément connu du conjoint. La reconnaissance peut être faite devant notaire. Elle est alors un acte secret, qui peut le rester aussi longtemps qu'on n'a pas besoin de le produire pour en réclamer les effets. Faite devant un officier de l'état civil, la reconnaissance est un acte public, en ce sens que chacun peut en avoir connaissance, mais que peut fort bien rester ignoré de ceux qui n'y ont pas comparu. L'auteur d'un enfant naturel reconnu peut donc cacher la reconnaissance aussi bien que l'enfant. Faite avant le mariage elle n'en sera pas moins opposable à son conjoint et à ses enfants légitimes.

On voit donc le double défaut de la règle légale. Elle présume la duplicité où il n'y a le plus souvent que de l'ignorance ou de la négligence, et répare alors un préjudice qui n'existe pas. Et elle est facile à déjouer en cas de duplicité.

Il faudrait faire cadrer mieux le principe avec les faits auxquels il répond, et dire que l'enfant naturel ne sera soumis à un régime spécial que lorsqu'il sera certain que son existence a été ignorée.

En quoi devrait consister alors ce régime ?

Celui qu'institue actuellement la loi est trop sévère. Il prive l'enfant naturel de toute part dans la succes-

omdat hij niet weet dat het kind anders geen rechten verkrijgt. Doch de wet verliest dit niet uit het oog. Daarom bepaalt artikel 405, lid 3, van het Burgerlijk Wetboek, ingevoerd bij de wet van 7 Maart 1938, dat de vrederechters, vooraleer zij in de voogdij voorzien over een niet erkend kind, de moeder op de gevolgen van de erkenning dienen te wijzen. Maar deze gelegenheid doet zich alleen voor wanneer aan het kind een wettelijke vertegenwoordiger moet worden gegeven om in zijn naam enige rechtshandeling te verrichten, en dit is slechts de uitzondering.

Ofwel weet de ouder van het kind ongeveer wat een erkenning is, maar is het hem niet bekend dat de gevolgen ervan verschillen naargelang van de datum, en stelt hij de ondertekening van de akte uit omdat hij weinig belang hecht aan de wettelijke vormen; dit komt vrij veel voor bij personen die weinig onderwijs hebben genoten en juist in deze kringen worden er meest natuurlijke kinderen geboren. Treedt zijn ouder in het huwelijk, dan lijdt het kind nog onder de vertraging, zelfs indien aan de echtgenoot niets verborgen werd, zelfs indien deze de tweede ouder mocht zijn, die het niet kon erkennen omdat het te zijnen opzichte in overspel was verwekt (zo b.v. wanneer het kind geboren is uit een ongehuwde moeder en een gehuwde vader, die met de moeder huwt nadat hij uit de echt gescheiden is of weduwnaar is geworden).

Maar er is nog een andere opmerking te maken. Een natuurlijk kind, dat door zijn rechtsvoorganger is erkend vóór het huwelijk, is niet noodzakelijk aan de andere echtgenoot bekend. De erkenning kan voor een notaris geschied zijn en is in dit geval een geheime akte, die geheim kan blijven totdat ze moet worden overgelegd om de gevolgen ervan op te vorderen. Heeft de erkenning plaats voor een ambtenaar van de burgerlijke stand, dan is ze een openbare akte, in die zin dat iedereen er kennis van kan hebben, hoewel ze voorzeker ook onbekend kan blijven voor wie daarbij niet aanwezig was. De ouder van een erkend natuurlijk kind kan dus, zowel als het kind zelf, de erkenning verborgen houden. Wanneer ze vóór het huwelijk plaats had, kan ze niettemin aan de echtgenoot en de wettige kinderen worden tegengeworpen.

Aldus blijkt de tweevoudige onvolkomenheid van de wettelijke regeling. Ze onderstelt dubbelhartigheid, waar meestal slechts onwetendheid of nalatigheid in het spel is, en herstelt dan een schade die niet bestaat. Bovendien is ze in geval van dubbelhartigheid gemakkelijk te omzeilen.

Het is zaak, het beginsel nauwer te doen aansluiten bij de feiten, waaraan het beantwoordt en te bepalen dat voor het natuurlijk kind slechts dan een bijzondere regeling geldt wanneer het vaststaat dat het bestaan er van onbekend was.

Waarin zou deze regeling moeten bestaan ?

De thans geldende is te streng. Zij berooft het natuurlijk kind van ieder aandeel in de nalatenschap van

sion de son auteur au profit des enfants légitimes et du conjoint.

Passe encore si d'une façon générale la loi s'efforçait de protéger ceux qui contractent mariage contre les déconvenues que peut leur causer, en se dévoilant après coup, le passé de leur conjoint. Mais il n'en est pas ainsi. Que celui-ci se révèle atteint d'une tare ou d'une maladie grave, ou même titulaire de fâcheux antécédents, ce sont choses contre lesquelles la loi n'institue ni précautions ni remèdes. En mariage, dit-on, trompe qui peut (De Page, t. I, n° 584) ! La loi ne semble s'émouvoir que lorsqu'il y a un enfant naturel.

Et la réparation dans ce cas dépasse le préjudice.

Pour les enfants légitimes ce préjudice n'existe que si eux-mêmes ou ceux dont ils sont héritiers ont donné ou légué des biens au défunt en ignorant qu'il avait un enfant naturel (et à condition de présumer qu'autrement le legs ou la donation n'aurait pas eu lieu). On peut encore admettre qu'il existe lorsque le défunt a hérité de ses enfants légitimes morts avant lui, alors qu'en se mariant son conjoint ignorait l'existence de l'enfant naturel. Mais pour le réparer, il suffit alors d'exclure l'enfant naturel du partage de ces biens, ou de ceux qui ont pris leur place dans le patrimoine du défunt conformément aux règles du remploi.

A l'égard du conjoint deux cas sont à distinguer.

Dans l'un, il existe lors du décès, outre l'enfant naturel, des successibles qui priment le conjoint. Celui-ci ne succéderait donc pas au défaut de l'enfant naturel. Il ne subit donc pas de préjudice si son existence lui a été cachée, et il n'y a pas lieu de l'indemniser. C'est du reste la solution actuellement déjà.

Dans l'autre cas l'enfant naturel et le conjoint sont seuls en présence. Alors ce dernier subit un préjudice si des biens ont été donnés ou légués au défunt par lui-même ou par ceux dont il est héritier, dans l'ignorance. Mais pour réparer ce préjudice il suffit de lui allouer ces biens.

Certes le conjoint se trouve alors déçu en outre dans les espérances qu'au moment du mariage il avait pu fonder sur la succession du défunt. Mais un tel préjudice n'est pas de ceux que la loi se doive de réparer. Il est plutôt à mettre au compte des aléas ordinaires du mariage et de l'héritage. Le conjoint peut être privé de la succession par testament en faveur d'un étranger. Pourquoi ne saurait-il l'être au profit d'un enfant naturel ?

*
**

zijn rechtsvoorganger, ten voordele van de wettige kinderen en van de andere echtgenoot.

Dit ware niet zo erg, indien de wet er normaal op gericht was de huwendes te beschermen tegen de teleurstelling die ze mochten oplopen wanneer het verleden van hun echtgenoot achteraf aan het licht komt. Maar dit is niet het geval. Dat de echtgenoot aan een gebrek of een zware ziekte blijkt te lijden of zelfs een ergerlijk verleden heeft, laat de wetgever koud. Inzake huwelijk, zegt men, bedrieg de wie kan (De Page, deel I, n° 584) ! Alleen het bestaan van een natuurlijk kind schijnt de wetgever te verontrusten.

En in dat geval is de schadeloosstelling groter dan de schade zelf.

Voor de wettige kinderen bestaat die schade slechts, wanneer zij zelf of degenen, van wie ze moeten erven, aan de overledene goederen hebben geschonken of vermaakt, zonder te weten dat hij een natuurlijk kind had (en in de veronderstelling dat er anders geen legaat of schenking zou geweest zijn). Ze bestaat ook wanneer de overledene geërfd heeft van zijn vóór hem overleden wettige kinderen, en zijn echtgenoot bij het huwelijk niet wist dat hij een natuurlijk kind had. Maar het volstaat dat het natuurlijk kind in dit geval wordt uitgesloten van de verdeling van deze goederen of van die welke in het vermogen van de overledene zijn gevallen krachtens de regelen van de wederbelegging.

Ten aanzien van de andere echtgenoot kunnen zich twee gevallen voordoen.

In het eerste geval bestaan er, bij het overlijden, naast het natuurlijk kind, erfgerechtigden met voorrang op de andere echtgenoot, d.w.z. dat deze dus niet in aanmerking komt bij ontstentenis van een natuurlijk kind. Hij lijdt derhalve geen schade indien het bestaan van zulk een kind hem verborgen is gehouden en er bestaat geen aanleiding tot schadeloosstelling. Deze oplossing wordt overigens nu reeds toegepast.

In het tweede geval komen alleen het natuurlijk kind en de echtgenoot op. Dan wordt de laatstgenoemde benadeeld, indien hij zelf of degenen wier erfgenaam hij is, in hun onwetendheid aan de overledene goederen hebben geschonken of vermaakt. Maar het volstaat hem deze goederen te verlenen, om het nadeel te herstellen.

Weliswaar zal de echtgenoot dan teleurgesteld zijn in de hoop die hij bij het huwelijk op de nalatenschap van de overledene mocht hebben gevestigd. Maar zulk een schadeloosstelling komt niet in aanmerking voor een wettelijke regeling. Dit is een normaal risico van huwelijk en erfopvolging. De echtgenoot kan bij testament van de erfenis worden beroofd ten voordele van een vreemdeling ; waarom zou zulks niet kunnen ten voordele van een natuurlijk kind ?

*
**

Faut-il enfin accorder aux enfants naturels la qualité de réservataire, comme aux enfants légitimes ?

La réserve est, comme on sait, la portion de biens dont on ne peut disposer par testament ou par donation. Elle est de la moitié quand on a un enfant légitime, des deux tiers quand on en a deux, des trois quarts lorsqu'on en a davantage. Il existe également une réserve au profit des ascendants lorsqu'il n'y a pas d'enfants légitimes.

L'enfant naturel n'est pas réservataire. Son auteur peut librement léguer ou donner ses biens à qui il veut.

Ceci ne peut être maintenu si l'on admet que les moyens d'existence laissés par le défunt doivent aller avant tout à ceux qui tiennent de lui l'existence, même si en les procréant hors mariage, il a méconnu ses devoirs envers eux et envers la société.

Si pas plus que l'enfant légitime la loi ne doit priver l'enfant naturel de la succession de ses parents, ceux-ci ne doivent pas davantage disposer du pouvoir de le faire.

Une part importante de la jurisprudence reconnaît d'ailleurs actuellement déjà la qualité de réservataire à l'enfant naturel, malgré l'absence de texte (voir De Page, t. VIII, n° 1428).

*
**

Compte tenu de ces observations il y aurait lieu de modifier dans ce sens les dispositions des articles 337, 756, 757, 758, 761 et 913 du Code civil.

Le texte proposé pour le dernier alinéa de l'article 757 appelle quelques mots d'explication.

On sait ce qu'est la représentation. C'est le fait de venir à une succession en compagnie de personnes plus proches parentes du défunt, à la place d'un ascendant prédécédé (art. 739). Ainsi le petit-fils succède au grand-père à la place de son père, sans être primé par les fils ou filles du grand-père.

Le Code n'accorde en principe la représentation qu'aux descendants légitimes, et la refuse aux descendants naturels (sauf dans un cas : les descendants légitimes de l'enfant naturel succèdent à son auteur par représentation, art. 759).

La raison de ce principe est la suivante. Un descendant naturel n'a par suite de sa procréation hors mariage, aucune parenté avec les proches légitimes de son auteur ; il ne peut donc leur succéder, même pas à la place de celui-ci.

Mais si le système du Code peut ainsi se justifier quand la représentation aurait pour effet de mettre un

Moet aan de natuurlijke kinderen, ten slotte, de hoedanigheid van legitimaris worden verleend zoals aan de wettige kinderen ?

Het gereserveerd gedeelte is, zoals men weet, het gedeelte van de goederen waarover niet bij testament of schenking kan worden beschikt. Het is gelijk aan de helft wanneer er één wettig kind bestaat, aan twee derde wanneer er twee en aan drie vierde wanneer er meer zijn. Er is ook een gedeelte gereserveerd voor de ascendenten, wanneer er geen wettige kinderen zijn.

Het natuurlijk kind is geen legitimaris. Zijn ouder is vrij, zijn goederen te vermaken of te schenken aan wie hij wil.

Dit houdt niet staande, indien men aanvaardt dat de door de overledene nagelaten bestaansmiddelen in de eerste plaats moeten gaan naar degenen die hem het bestaan hebben te danken, zelfs indien hij, door ze buiten het huwelijk te verwekken, zijn plichten jegens hen en jegens de maatschappij heeft miskend.

Indien de wet het natuurlijk kind, evenmin als het wettig kind, van de nalatenschap van zijn ouders mag uitsluiten, dan mogen dezen ook niet de macht hebben om dat te doen.

Een groot gedeelte van de rechtspraak kent trouwens thans reeds de hoedanigheid van legitimaris toe aan het natuurlijk kind, al is er ook geen tekst voorhanden (zie De Page, deel VIII, n° 1428).

*
**

Op grond van deze opmerkingen bestaat er aanleiding om de artikelen 337, 756, 757, 758, 761 en 913 van het Burgerlijk Wetboek in die zin te wijzigen.

De voorgestelde tekst voor de laatste alinea van artikel 757 behoeft enige toelichting.

Men weet wat plaatsvervulling is. Het is het feit dat iemand tot een nalatenschap komt in gezelschap van personen die nauwer met de overledene verwant zijn, in de plaats van een vooroverleden ascendent (art. 739). Aldus erft de kleinzoon van de grootvader in de plaats van zijn vader, zonder dat de zonen of dochters van de grootvader hem voorgaan.

Het Wetboek kent principieel de plaatsvervulling slechts toe aan de wettige afstammelingen, en ontslegt ze aan de natuurlijke afstammelingen (behoudens in één geval : de wettige afstammelingen van het natuurlijk kind erven van zijn ouder bij plaatsvervulling, art. 759).

De reden van dit beginsel is de volgende. Een natuurlijke afstammeling is, doordat hij buiten het huwelijk is geboren, niet verwant met de wettige nabestaanden van zijn ouder ; hij kan dus van hen niet erven, zelfs niet in de plaats van zijn ouder.

De regeling van het Wetboek is dus wel te verantwoorden wanneer de plaatsvervulling tot gevolg zou

descendant naturel en concours avec des parents légitimes, il n'en est plus de même lorsqu'elle le met en concours avec un enfant naturel. Alors l'enfant naturel d'un enfant légitime du défunt, ou même l'enfant naturel d'un enfant naturel doivent pouvoir succéder par représentation.

Marie SPAAK.

Proposition de loi modifiant les articles 337, 756, 757, 758, 761 et 913 du Code civil.

Article Premier.

L'article 337 du Code civil est remplacé par la disposition suivante :

« L'enfant naturel a le droit d'être nourri et élevé aux frais de son auteur, même si le conjoint de celui-ci ignorait son existence lors du mariage. »

Art. 2.

L'article 756 du Code civil est remplacé par les dispositions suivantes :

« Les enfants naturels sont héritiers ; la loi ne leur accorde de droits sur les biens de leurs père ou mère décédés que lorsque leur filiation est légalement établie. Elle ne leur accorde aucun droit sur les biens des parents de leurs père ou mère, sauf ce qui sera dit ci-après. »

Art. 3.

L'article 757 du Code civil est remplacé par les dispositions suivantes :

« Si le père ou la mère laisse des descendants légitimes, la part de l'enfant naturel est égale à celle d'un enfant légitime.

» Il recueille la totalité des biens lorsque le père ou la mère ne laisse pas de descendants légitimes.

» Dans ce cas cependant les autres descendants naturels succèdent par représentation. »

Art. 4.

L'article 758 du Code civil est remplacé par les dispositions suivantes :

« Toutefois, les descendants légitimes et le conjoint priment l'enfant naturel à l'égard des biens donnés ou légués à son auteur par eux ou par ceux dont ils sont héritiers, en ignorant son existence.

hebben dat een natuurlijke afstammeling tot de erfenis komt met wettige verwanten, doch niet wanneer hij daardoor tot de erfenis zou komen met een natuurlijk kind. Dan moet het natuurlijk kind van een wettig kind van de overledene of zelfs het natuurlijk kind van een natuurlijk kind bij plaatsvervulling kunnen erven.

Wetsvoorstel tot wijziging van de artikelen 337, 756, 757, 758, 761 en 913 van het Burgerlijk Wetboek.

Eerste Artikel.

Artikel 337 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

« Het natuurlijk kind heeft het recht te worden onderhouden en opgevoed op kosten van zijn ouder, zelfs indien de echtgenoot van deze zijn bestaan ten tijde van het huwelijk niet kende. »

Art. 2.

Artikel 756 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

« Natuurlijke kinderen zijn erfgenaam ; de wet verleent hun slechts dan rechten op de goederen van hun overleden vader of moeder, wanneer hun afstamming wettelijk vaststaat. Zij verleent hun geen rechten op de goederen van de bloedverwanten van hun vader of moeder, behoudens hetgeen hierna bepaald is. »

Art. 3.

Artikel 757 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

« Indien de vader of de moeder wettige afstammelingen nalaat, is het deel van het natuurlijk kind gelijk aan dat van een wettig kind.

» Het erft al de goederen wanneer de vader of de moeder geen wettige afstammelingen nalaat.

» In dit geval erven de overige natuurlijke afstammelingen evenwel bij plaatsvervulling. »

Art. 4.

Artikel 758 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

« De wettige afstammelingen en de echtgenoot gaan evenwel voor het natuurlijk kind ten opzichte van de goederen die zij of degenen van wie zij erfgenaam zijn, aan zijn ouder geschonken of vermaakt hebben zonder zijn bestaan te kennen.

» Les descendants légitimes priment encore l'enfant naturel à l'égard des biens hérités par son auteur d'autres descendants légitimes, lorsqu'au moment du mariage son conjoint ignorait l'existence de l'enfant naturel.

» Si ces biens ne se retrouvent pas en nature dans la succession, il peut être fait application des règles du remploi prévues aux articles 1433 et suivants du Code civil. »

Art. 5.

L'article 761 du Code civil est abrogé.

Art. 6.

L'article 913 du Code civil est remplacé par les dispositions suivantes :

« Les libéralités, soit par actes entre vifs, soit par testament, ne pourront excéder la moitié des biens du disposant, s'il ne laisse à son décès qu'un enfant légitime ou naturel ; le tiers s'il laisse deux enfants ; le quart s'il en laisse trois ou un plus grand nombre. »

Marie SPAAK.
J. CHOT.
F. DEHOUSSE.
J. VERBERT.

» De wettige afstammelingen gaan eveneens voor het natuurlijk kind ten opzichte van de goederen door zijn ouder van andere wettige afstammelingen geërfd, wanneer zijn echtgenoot, ten tijde van het huwelijk, onbekend was met het bestaan van het natuurlijk kind.

» Indien deze goederen niet in natura in de nalatenschap terug te vinden zijn, kan toepassing worden gegeven aan de regelen van wederbelegging als bepaald in de artikelen 1433 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. »

Art. 5.

Artikel 761 van het Burgerlijk Wetboek wordt opgeheven.

Art. 6.

Artikel 913 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt :

« De giften, hetzij bij akte onder de levenden, hetzij bij testament, mogen de helft van de goederen van de beschikker niet overschrijden, indien hij bij zijn overlijden slechts een wettig of natuurlijk kind nalaat ; een derde, indien hij twee kinderen nalaat ; een vierde, indien hij er drie of meer nalaat. »